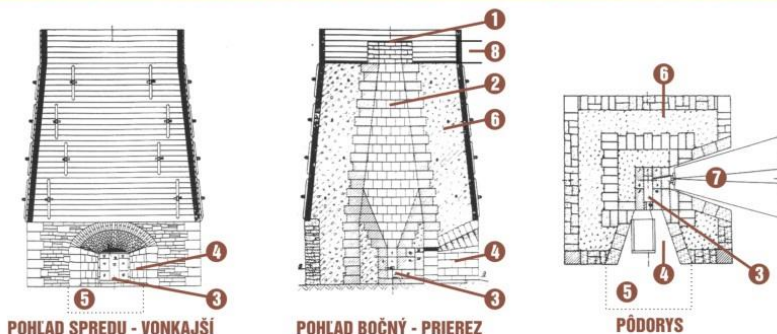

Vysoká pec Tri Vody / Blast furnace Three Waters

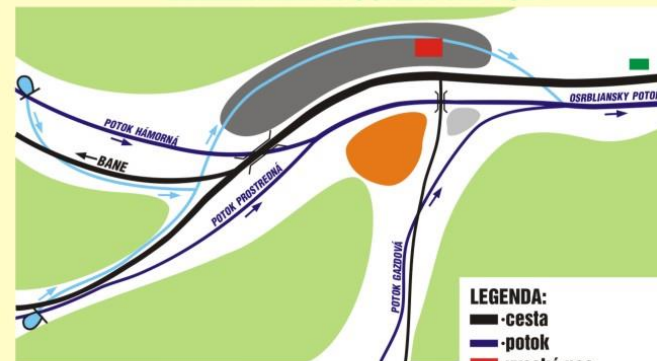
V roku 1793 sa v lokalite za Veprom – Červená jama našli ložiská železnej rudy. V roku 1795 založili ľubietovskí a banksobystrickí mešťania súkromný podnik Ťažiarstvo Tri Vody (Dreiwasser Gewerkschaft) a začali stavať túto vysokú pec. Bohaté, skoro nedotknuté prastaré lesy boli výhodnou zásobárňou dreva na výrobu vysokopecného paliva – drevného uhlia. Horské potoky z dolín Hámorná a Prostredná poskytli dostatočnú silu vody na pohon dýchadla vysokej pece. Vysoká pec produkovala surové železo. Časť železa sa odvážala na ďalšie spracovanie do erárnych hrončianskych železiarní, menšia časť železa sa použila na odlievanie liatinových výrobkov do foriem priamo z pece. Odlievané tu boli aj delové gule použité v uhorskej revolúcii 1848-49. V roku 1835 podnik odkúpil spišský podnikateľ Daniel Prihradný. Bane i železná huta Tri Vody sa stala súčasťou väčšieho železiarskeho komplexu Tri Vody-Bujakovo, ktorý surovým železom zásoboval výhradne svoje hámre a valcovne v Bujakove pri Brezne. V rokoch 1867-68 uskutočnil D. Prihradný rozsiahlu rekonštrukciu svojho železiarskeho komplexu, v rámci ktorej pec Tri vody prestaval na väčšiu kapacitu. V roku 1873 bola už táto pec zastaralá a výrobu v nej zastavili. Pracovala skoro 80 rokov. Ostatné objekty železiarne pri požiari v roku 1882 vyhoreli a pri stavbe úzkokolajnej železnice v rokoch 1917 boli ich zvyšky odstránené. Pozostatky vysokej pece boli v roku 1974 Okresnou pamiatkovou správou v Banskej Bystrici zrekonštruované a zakonzervované. Objekt je chránenou kultúrne – technickou pamiatkou.

DREVOUHOĽNÁ VYSOKÁ PEC TRI VODY NA ZAČIATKU 19. STOROČIA

- 1 kychta – horný otvor pece na vsádzanie železnej rudy a drevného uhlia
- 2 vnútorná šachta, v nej boli nasýpané vrstvy paliva (drevné uhlie) a železnej rudy, ktorá sa vysokou teplotou tavia na železo
- 3 nístej s výpusťou (odpichovým otvorom)
- 4 predpecie - priestor kde sa vypúšťalo tekuté železo do foriem
- 5 odlievacie pole pri peci – plocha slúžiaca pre uloženie zliavárenských foriem
- 6 kamenná vonkajšia obmurovka pece
- 7 dýchadlo poháňané vodným kolesom – podporovalo horenie silným prúdom vzduchu
- 8 navážací most na dopravu surovín na kychtu

ŽELEZIAREŇ A OSADA TRI VODY

- LEGENDA:**
- cesta
 - potok
 - vysoká pec
 - výsyp trosky
 - vodný kanál
 - ⊕ hrádza s nádržou
 - objekty železiarne
 - dom šafára
 - obytné domy osady

Okrem vysokej pece s príslušenstvom súčasťou železiarskeho závodu boli hrázde (hate) a nádrže (tajchy) na potokoch, ktoré odrážali vodu do privádzacích kanálov - jarkov (flúdre) na pohon kolesa dýchadiel. K hute patrili železorudné bane v blízkych dolinách Pejtkovo, Hámorná a Malá Prostredná, v ktorých boli zariadenia na premývanie a drvenie rudy.

TENTO HISTORICKÝ
OBJEKT JE SÚČASŤOU
LESNÍCKEHO SKANZENU
VO VYDROVSKEJ DOLINE
V ČIERNOM BALOGU

